

Sygn. akt **III AUa 1898/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak /spr./

Sędziowie: SSA Katarzyna Wołoszczak

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2017 r. w Poznaniu

sprawy **C. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 10 czerwca 2016 r. sygn. akt IV U 720/16

oddala apelację.

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
--------------------------------	-------------------------	--------------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 stycznia 2016 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy **C. W.** prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na niewykazanie przez wnioskodawcę 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Odwołanie od powyższej decyzji wywiódł C. W., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i wskazując, że w szczególnych warunkach pracował jako traktorzysta od 15.02.1973 r. do 20.02.1974 r., od 15.05.1975 r. do 30.09.1982 r. i od 1.07.1986 r. do 28.02.1991 r. w Spółdzielni(...) w N., od 25.11.1974 r. do 28.04.1975 r. w (...) w N. i od 1.09.1995r. do 29.02.1996r. w Urzędzie Gminy w N., jak również jako kierowca i operator wózków widłowych od 3.01.1983 r. do 31.03.1986 r. w Zakładach (...) w P..

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 10 czerwca 2016r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy C. W. prawo do emerytury od dnia 22 grudnia 2015 r.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

Wnioskodawca C. W., urodzony (...), w dniu 22.12.2015 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury. Na dzień złożenia wniosku wnioskodawca nie pozostawał w zatrudnieniu i nie był członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Na dzień 1.01.1999 r. organ rentowy uznał za udowodniony okres składkowy i nieskładkowym w wymiarze 25 lat, w tym brak okresów pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca C. W. w okresach od 15.02.1973 r. do 20.02.1974 r., od 15.05.1975 r. do 30.09.1982 r. i od 1.07.1986 r. do 28.02.1991 r. (łącznie 13 lat i 12 dni) był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Spółdzielni (...) w N., w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 28.10.1975 r. do 7.10.1977 r. wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. W związku z odbywaną służbą nie było przerw w zatrudnieniu wnioskodawcy.

W świadectwie pracy z 15.10.1982 r., stwierdzającym zatrudnienie wnioskodawcy od 15.02.1973 r. do 20.02.1974 r., pracodawca określił stanowisko pracy zajmowane przez wnioskodawcę jako kierowca ciągnika.

Umowę o pracę z 15.05.1975 r. wnioskodawca zawarł na stanowisku traktorzysty. W dokumentach osobowych dotyczących zatrudnienia trwającego do 30.09.1982 r., pracodawca określał stanowisko pracy wnioskodawcy jako traktorzysty lub kierowca ciągnika. W świadectwie pracy z 8.10.1982 r. zajmowane przez wnioskodawcę stanowisko pracy określono jako kierowca ciągnika.

Umowę o pracę z 1.07.1986 r. wnioskodawca zawarł na stanowisku kierowca ciągnika. W dokumentach osobowych dotyczących zatrudnienia trwającego do 28.02.1991 r. pracodawca określał stanowisko pracy wnioskodawcy jako kierowca ciągnika, wyjątkowo traktorzysty.

W Spółdzielni (...) w N. wnioskodawca pracował wyłącznie jako traktorzysta i kombajnista przy pracach polowych – orce, siewie, nawożeniu, opryskach chemicznych, przy żniwach i sianokosach. Zimą jeździł w transporcie na budowy, przy przewożeniu towaru z wagonów na magazyny i przy odśnieżaniu. Inną pracę wykonywał wyłącznie, gdy traktor się zepsuł i stał na warsztacie.

W okresie od 3.01.1983 r. do 31.03.1986 r. (3 lata, 2 miesiące, 29 dni) wnioskodawca był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, w Zakładach (...) w P., na stanowisku transportowy w odlewni – wywóz rur.

W Zakładach (...) w P. praca wnioskodawcy polegała na wywożeniu rur i dowożeniu żeliwa. Przeważnie dowoził na odlewnię żeliwo widlakiem akumulatorowym, a czasem na polecenie majstra – w zastępstwie – woził rury z odlewni do smołowni wózkiem płaskim akumulatorowym.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że odwołanie okazało się zasadne.

Sąd Okręgowy powoływał następnie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43).

Z powołanych przepisów wynika, że mężczyzna, będący pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, może przejść na emeryturę w wieku 60 lat, pod warunkiem, że udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy - co najmniej 25 lat, w tym co najmniej 15-letni okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy wskazał, że bezspornym było, iż wnioskodawca osiągnął wiek (...) lat i legitymuje się ponad 25-letnim okresem ubezpieczenia. Spór natomiast dotyczy kwestii, czy w tym okresie przepracował co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że w okresach od 15.02.1973 r. do 20.02.1974 r., od 15.05.1975 r. do 30.09.1982 r. i od 1.07.1986 r. do 28.02.1991 r. (łącznie 13 lat i 12 dni), w ramach zatrudnienia w Spółdzielni (...) w N., wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności jako kierowca ciągnika (a w czasie żniw kombajnisty), a więc kwalifikowane jako praca w warunkach szczególnych, wymieniona w wykazie A Dział VIII poz. 3 (prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych) stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Powyższe stanowiska zostały również zamieszczone w wykazie A dziale VIII, poz. 3 pkt 1, stanowiącym załącznik nr 1 do uchwały nr 24 Zarządu Krajowego Związku (...), K. i Organizacji (...) z dnia 14 czerwca 1983 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 28.10.1975 r. do 7.10.1977 r. wlicza się do okresu pracy w szczególnych warunkach.

W orzecznictwie ugruntowanym jest – po podjęciu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013 r. (II UZP 6/13, OSNP 2014/3/42) – że okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia.

Z wykazanej świadectwem pracy ciągłości zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w N. w okresie od 15.05.1975 r. do 30.09.1982 r. wynika, że wnioskodawca dochował tego terminu.

Sąd Okręgowy ustalił także, że w czasie zatrudnienia w Zakładach (...) w P. od 3.01.1983 r. do 31.03.1986 r. (3 lata, 2 miesiące, 29 dni) wnioskodawca zatrudniony był przy odlewaniu żeliwa i rur, wykonując czynności wchodzące w zakres prac na stanowiskach: transportowy z obowiązkiem za- i wyładunku (poz. 21 pkt 32) oraz operator urządzeń transportowych przy przygotowaniu wsadu do produkcji żelostopów (poz. 19 pkt 4), wyszczególnionych w Dziale III wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego, a określonych w nawiązaniu do rodzajów prac wyszczególnionych w Dziale III wykazu, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (prace różne w hutnictwie i w przemyśle metalowym, poz. 67 – transport wewnętrzny między stanowiskami pracy w wydziałach, w których wykonywane są prace wymienione w wykazie).

Reasumując – Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca wykazał, że w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W konsekwencji spełnia wszystkie przesłanki do nabycia prawa do dochodzonego w sprawie świadczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Apelację od powołanego rozstrzygnięcia - w całości - wniósł organ rentowy, domagając się zmiany wyroku i oddalenia odwołania, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Apelujący zarzucał:

1. Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę dowodów oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że wnioskodawca w spornych okresach: od 15.02.1973 r. do 20.02.1974 r., od

15.05.1975 r. do 30.09.1982r. i od 1.07.1986 r. do 28.02.1991 r. w Spółdzielni (...) w N. oraz od 3.01.1983 r. do 31.03.1986 r. w Zakładach (...) w P. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy zebrany materiał dowodowy nie uzasadnia takiego stanowiska,

2. Naruszenie art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z wykazem A dział VIII poz. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, poprzez przyjęcie, że odwołujący legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na apelację odwołujący wniósł o oddalenie apelacji pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego - Sąd I instancji przeprowadził wnikliwe postępowanie dowodowe, zebrany materiał poddał wszechstronnej analizie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów i prawidłowo ustalił stan faktyczny, jak również dokonał trafnej wykładni przepisów prawnych.

Istotą niniejszej sprawy było ustalenie, czy odwołującemu przysługuje prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych - zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Na tej podstawie sporne było ustalenie, czy odwołujący spełnił warunek uzyskania wymaganego okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego błędny jest powołany w apelacji zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, poprzez jego zastosowanie, co skutkowało uznaniem, że odwołujący wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 184 ust. 1 - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 2 cyt. ustawy - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Wiek emerytalny oraz rodzaje prac lub stanowisk i warunki uprawniające do świadczenia ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, czyli według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

W myśl § 4 ust.1 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat, oraz ma wymagany okres zatrudnienia (25 lat dla mężczyzn) w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu I instancji, że odwołujący pracował stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych w spornych okresach: od 15.02.1973 r. do 20.02.1974 r., od 15.05.1975 r. do 30.09.1982 r. i od 1.07.1986r. do 28.02.1991 r. w Spółdzielni (...) w N. oraz od 3.01.1983 r. do 31.03.1986 r. w Zakładach (...) w P.. W konsekwencji wykazał wymagane co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Pozostałe przesłanki prawa do emerytury nie były kwestionowane i zostały przez odwołującego spełnione.

Odnosząc się do powołanego wyżej spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni (...) w N., to prawidłowo ustalił Sąd I instancji, że w tym okresie wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca ciągnika (a w czasie żniw kombajnista), które to stanowiska pracy w warunkach szczególnych zostały wymienione w wykazie A Dział VIII poz. 3 (prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych) stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Powyższe ustalenia wynikają m.in. z zeznań świadków: B. B. i S. K. oraz samego wnioskodawcy, a także dokumentów z akt osobowych, które to dowody zostały prawidłowo ocenione przez Sąd I instancji. Utrwalony jest pogląd, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia dowodowe wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz. 49 ze zm.), dlatego możliwe jest ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze również w oparciu o inne dowody niż wskazane w rozporządzeniu, w tym dowody z zeznań świadków. Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że w Spółdzielni (...) w N. wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze wyłącznie jako traktorzysta i kombajnista, a w okresie zimowym jeździł jako kierowca ciągnika na budowy i przy odśnieżaniu. Podkreślić należy, że ww. świadkowie i wnioskodawca konsekwentnie zeznawali, że wnioskodawca pracował wyłącznie jako traktorzysta i kombajnista - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co najmniej 8 godzin dziennie (często „od rana do nocy”), a zarzuty apelującego, że wnioskodawca wykonywał również inne prace (w transporcie - przy odśnieżaniu, na budowach), są nieskuteczne, bowiem wnioskodawca w okresie zimowym pracował także jako kierowca ciągnika nawet przy tych dodatkowych czynnościach. Również zarzut, że wnioskodawca wykonywał także prace stricte polowe, a w zawiązku z tym nie można ich zaliczyć do prac w szczególnych warunkach, jest błędny, bowiem – jak wskazywano wnioskodawca pracował wyłącznie jako traktorzysta i kombajnista - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, które to stanowiska pracy w warunkach szczególnych zostały wymienione w wykazie A Dział VIII poz. 3 (prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych) stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ocenie Sądu II instancji interpretacja pojęcia „transportu” przyjęta przez organ rentowy jest bardzo ścisła i, sprowadzając je do przypadków przewożenia (przemieszczania) ładunków z jednego miejsca na drugie po drogach, nasuwa wnioski nie do zaakceptowania. W szczególności, takie rozumienie pojęcia transportu jest nie do pogodzenia z wyraźnym zaliczeniem w rozporządzeniu do prac w warunkach szkodliwych pracy wykonywanej przez kierowców kombajnów.

Sądowi II instancji znane jest stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w wyroku w sprawie UK 172/13. Uzasadnienie tego orzeczenia nie jest pozbawione słusznych tez, powszechnie akceptowanych w judykaturze.

Sąd Apelacyjny przychyła się jednak w pełni do argumentacji zawartej w wyroku Sądu Najwyższego z 6 lutego 2014 roku w sprawie I UK 314/13, w którym zresztą SN z aprobatą odniósł się do poglądu, że przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie jednak za nietrafne Sąd Najwyższy uznał stanowisko, iż przyporządkowanie takie ma znaczenie decydujące. Biorąc bowiem pod uwagę treść art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, należy przede wszystkim stwierdzić, czy konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w różnym stopniu w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Jeżeli bowiem uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia konkretnej pracy wynika właśnie z jej branżowej specyfiki, to należy odmówić tego szczególnego waloru pracy wykonywanej w innym dziale przemysłu. Natomiast w sytuacji, gdy stopień szkodliwości, czy uciążliwości danego rodzaju pracy nie wykazuje żadnych różnic w zależności od branży, w której jest wykonywana, brak jest podstaw do zanegowania świadczenia jej w warunkach szczególnych tylko dlatego, że w załączniku do rozporządzenia została przyporządkowana do innego działu przemysłu. Jeżeli bowiem pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu przemysłu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach, to zróżnicowanie tych stanowisk pracy musiałoby być uznane za naruszające zasadę równości w zakresie uprawnień do ubezpieczenia społecznego pracowników wykonujących taką samą pracę. Z ustanowionej na gruncie art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów znajdujących się w zbliżonej sytuacji oraz zakaz różnicowania w tym traktowaniu bez przyczyny znajdującej należyte uzasadnienie w przepisie rangi co najmniej ustawowej. Zasady sprawiedliwości wymagają przy tym, aby zróżnicowanie prawne podmiotów (ich kategorii) pozostawało w adekwatnej relacji do różnic w ich sytuacji faktycznej, jako adresatów danych norm prawnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można także pominąć aspektu narażenia kierowcy na hałas i wibracje podczas jazdy ciągnikiem, których natężenie nie jest uzależnione od faktu, czy pojazd taki porusza się po drodze, czy też służy do wykonywania prac polowych. Uciążliwość dla zdrowia w związku z wymienionymi czynnikami szkodliwymi jest taka sama podczas prac strictly transportowych jak i podczas wykonywania prac polowych.

Na zakończenie Sąd II instancji za zasadne uznał także wskazać, że słuszność przedstawionej argumentacji potwierdza treść zarządzenia nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej 31 marca 1988 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd II instancji zaznacza przy tym, że zarządzenie to nie stanowi podstawy prawnej rozstrzygnięcia ma jednak, zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, walor dowodowy w sprawie. Taki wykaz resortowy ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - w szczególności, jeśli w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje się pojęciem ogólnym. Innymi słowy, zarządzenia resortowe mogą mieć znaczenie jedynie w sferze dowodowej.

Z faktu, że właściwy minister, kierownik urzędu centralnego, czy centralny związek spółdzielczy, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych, ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach i odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może - w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych - stanowić negatywną przesłankę dowodową (tak w wyroku Sądu Najwyższego z 16 listopada 2010 roku, w sprawie I Uk. 124/10)

Wymienione powyżej zarządzenie, wydane zostało na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze i w § 1 stanowi, że ustala się wykazy stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach:

1) uprawniające do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej - stanowiące załącznik Nr 1 do zarządzenia,

2) uprawniające do wzrostu emerytury - stanowiące załącznik Nr 2 do zarządzenia.

Zgodnie z § 2 zarządzenia, prace, o których mowa w § 1 uznaje się za wykonywane w szczególnych warunkach, jeżeli pracownik wykonuje je stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na tym stanowisku.

Załącznik Nr 1 to: wykaz stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej, wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Na wykaz składa się wykaz A i B.

Istotnym dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie jest określenie wykazu B. Otóż, wymieniono w nim „stanowiska pracy występujące w zakładach rolnictwa leśnictwa, branży przemysłowych leśnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, równoważne pracom wykonywanym w szczególnych warunkach - w Działach: I Górnictwa II Energetyki, III Hutnictwa i Przemysłu Metalowego, IV Chemii, V Budownictwa i Produkcji Materiałów Budowlanych, VII Przemysłu Lekkiego, VIII Transportu i Łączności, IX Gospodarki Komunalnej, XI Przemysłu Poligraficznego, XII Służby Zdrowia i Opieki Społecznej, XIV Prac Różnych. W szczególności, wykaz odsyła do Działu VIII – w transporcie i łączności, poz. 3.

Takie określenie wykazu B, wyraźnie wskazuje, iż praca na stanowisku kierowcy ciągnika wykonywana przez C. W. w sektorze rolnym, jest równoważna pracy wykonywanej na stanowisku kierowcy ciągnika w transporcie i łączności.

Prawidłowo zatem Sąd I instancji przyjął, że pracę odwołującego należało uznać za pracę w szczególnych warunkach na podstawie przepisów ustawy emerytalnej w zw. z rozporządzeniem RM z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, wykazem A, dział VIII poz. 3.

Sąd Apelacyjny podzielił także ustalenia Sądu Okręgowego odnośnie zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 3.01.1983 r. do 31.03.1986r. w Zakładach (...) w P.. Praca wnioskodawcy w tym zakładzie polegała na wywożeniu rur i dowozie żeliwa za pomocą widlaka akumulatorowego i wózka płaskiego akumulatorowego, a zatem wnioskodawca wykonywał czynności wchodzące w zakres prac na stanowiskach: transportowy z obowiązkiem za- i wyładunku (poz. 21 pkt 32) oraz operatora urządzeń transportowych przy przygotowaniu wsadu do produkcji żelostopów (poz. 19 pkt 4), wyszczególnionych w Dziale III wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego, a określonych w nawiązaniu do rodzajów prac wyszczególnionych w Dziale III wykazu, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (prace różne w hutnictwie i w przemyśle metalowym, poz. 67 – transport wewnętrzny między stanowiskami pracy w wydziałach, w których wykonywane są prace wymienione w wykazie). Zarzuty apelującego odnośnie powyższego okresu zatrudnienia sprowadzały się do ogólnikowego zakwestionowania materiału dowodowego, na podstawie którego Sąd Okręgowy poczynił przedmiotowe ustalenia dotyczące pracy stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych i jako takie – w ocenie Sądu Odwoławczego są bezzasadne. Sąd Okręgowy poczynił bowiem trafne ustalenia faktyczne na tę okoliczność na podstawie m.in. zeznań świadków: K. S. i K. W. oraz samego wnioskodawcy, które to dowody zostały prawidłowo ocenione przez Sąd I instancji. Nadto - wbrew zarzutowi pozwanego - okoliczność, że pracodawca nie wystawił wnioskodawcy za ten okres świadectwa pracy w warunkach szczególnych, nie wyklucza uznania tego okresu za okres pracy w warunkach szczególnych, na podstawie innych dowodów. Jak bowiem wskazywano - w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia dowodowe wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń. Sąd Apelacyjny w pełni podziela zatem ustalenia i rozważania Sądu I instancji.

Wbrew zarzutom apelującego - Sąd Okręgowy dokonał rzetelnej i trafnej oceny przeprowadzonych dowodów i ocena ta nie wykracza poza ramy określone przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że postawienie

zarzutu obraży art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego na podstawie własnej oceny dowodów; skarżący może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami juredycznymi, że Sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000r., I CKN 1169/99, OSNC 2000/7-8 poz. 139 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/2000, OSNC 2000/10 poz. 189). Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny uznał, że dokonana przez Sąd Okręgowy ocena dowodów odpowiada regułom określonym przepisami art. 233 § 1 k.p.c.

Reasumując – odwołujący pracował stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych w spornych okresach: od 15.02.1973 r. do 20.02.1974 r., od 15.05.1975 r. do 30.09.1982 r. i od 1.07.1986r. do 28.02.1991 r. w Spółdzielni (...)w N. oraz od 3.01.1983 r. do 31.03.1986 r. w Zakładach (...) w P.. W konsekwencji wobec wykazania przez odwołującego spornej przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych, Sąd Okręgowy prawidłowo zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 22 grudnia 2015r.

Z tych wszystkich względów, uznając zarzuty pozwanego za bezzasadne, należało apelację oddalić - na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Wołoszczak
--------------------------------	-------------------------	--------------------------